

Список використаних джерел:

1. Статути Великого князівства Литовського : у 3 т. / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова – Одеса, 2002.
2. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Т. 1. – К.: Либідь, 1993. – 642 с.
3. Історія держави і права України: Академічний курс. У 2-х т. Т. 1 / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. – К.: Ін Юре, 2004. – 590 с.
4. Кульчицький В.С., Настюк М.І., Тищик Б.Й. Історія держави і права України: Навч. посібник. – Львів: Світ, 1996. – 296 с.
5. Ткач А.П. Історія кодифікації дореволюційного права України. – К.: вид. КУ, 1968 р. – 170 с.

Суржа А.М.

студентка,

Полтавський юридичний коледж

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ ЯК НАЙНЕБЕЗПЕЧНІША З ФОРМ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ

Правовий нігілізм як форма деформації правосвідомості, що полягає у ігноруванні та зневажливому ставленні до норм права, породжує правопорушення різного характеру. Дана форма є однією з найпоширеніших на території нашої держави, і зараз особливо важливо, визначити основні шляхи боротьби з цим явищем та втілити їх у життя.

Правовий нігілізм – це заперечення, ігнорування та негативне ставлення до права, закону та правових форм організації суспільних відносин, прав і свобод інших осіб [3, с. 198]. Носії правового нігілізму мають низький рівень правової культури і впевненість у правильності власних дій. Право – це перешкода, яка сталася на їх шляху і яку вони просто можуть оминати. Саме так сприймається право представниками правового нігілізму.

Правовий нігілізм має багато форм прояву. Найбільш поширені з них:

– прямі умисні порушення чинного законодавства. Вони складають величезну частину кримінальних злочинів, а також адміністративних, цивільних та дисциплінарних проступків;

– недотримання або невиконання правових норм, коли особа просто їх не визнає. В цьому випадку багато чого залежить від державної влади і її впливу на суспільство. Таке недотримання норм права є результатом деформації правосвідомості;

– видання державою суперечливих нормативно-правових актів. Юридичні норми, які приймаються у великому обсязі не взаємодіють і у результаті виникають прогалини, колізії у праві;

– порушення основоположних прав та свобод людини і громадянина. Низький рівень правової захищеності, що підриває довіру до закону і держави, яка на думку суспільства просто не може забезпечити та захистити правопорядок у суспільстві [1].

Форми прояву правового нігілізму досить поширені і у нашій державі.

В сучасному кризовому стані він є глобальним та посилює нестабільність у суспільстві, гальмує процес розбудови демократичної, правової держави. Правовий нігілізм в Україні має міцне історичне коріння: багатовікова нерівність перед законом, бідність та постійний політичний гніт з боку пануючих політичних режимів призвели до втрати поваги до закону. Серед науковців досить поширеною є думка, що правовий нігілізм є явищем закоренілим та походить з нашого менталітету, але інша частина наукового світу повністю заперечує таку теорію. Можна виділити низку основних причин, які мали вагомий вплив на утвердження правового нігілізму у свідомості українського суспільства.

Перш за все, це довготривале перебування українського народу та український земель, що входять до територій сучасної України під владою іноземних держав. Це мало вагомий вплив на розвиток державності і правової системи. Також, важливим є те, що через постійне перебування у складі інших держав, сучасна Україна є молодою країною, яка тільки починає побудову справжньої правової держави, де закон дійсно буде на першому місці. Немало важливим є сучасне становище України, а саме соціально-економічна криза та загостреність суспільних відносин, яка є наслідком підвищення рівня злочинності через неефективну політику уряду. В останні роки існує тенденція до поширення державою елементарних правових знань серед населення, тобто проводиться активна правоосвітня робота [4].

Нажаль, навіть у XXI столітті спостерігається часткова нерівність перед нібито загальнообов'язковими нормами права. Певні групи населення займаючи державні посади чи маючи великі банківські рахунки мають можливість уникнути покарання. Але сучасна Україна ґрунтовно взялася за питання корупції і поставила за ціль її викоренення з владних структур та свідомості українських громадян. До причин правового нігілізму ще слід віднести порушення прав людини і громадянина, що мають місце з боку представників влади. Все це підриває довіру до закону, яким нехтують його ж представники.

У сучасному світі проблема правового нігілізму гостро постає при будівництві демократичної, правової держави. Боротьба з правовим нігілізмом як і з будь-якою іншою формою деформації правосвідомості повинна бути рішучою та дієвою. Держава повинна підтримувати чинне законодавство в актуальному стані та забезпечити належне місце закону в будівництві нової правової держави. Через недосконалість законодавства у праві існує достатньо недоліків, які надають можливість певним особам діяти фактично протизаконним шляхом. Багато науковців та юристів-практиків вважають, що з моменту проголошення незалежності України і до цього часу більша частина законодавства відповідає далеко не всім вимогам правової держави, тобто міжнародним стандартам [2].

Потрібно утвердити авторитет державної влади та її представників шляхом вдосконалення системи правоохоронних органів, підвищення ролі судової системи, забезпечити виконання норм Конституції України та законів України, а для цього потрібно удосконалювати державну структуру, що буде

здатна забезпечити виконання та додержання норм права. Задля виконання цих завдань потрібно зайнятися питанням соціального забезпечення державних службовців, щоб в майбутньому уникнути випадків корупційних діянь, та встановити належний контроль за їх діяльністю, щоб уникнути неправомірних дій з їх сторони.

Обов'язковою частиною є утвердження демократичних принципів у свідомості суспільства, виховання у кожному громадянині поваги до права, закону як найвищих цінностей суспільства. Це все є частиною формування правової культури суспільства в цілому та кожного громадянина окремо [5].

Один із шляхів боротьби з правовим нігілізмом є правове виховання громадян, основною метою якого є надання суспільству необхідних правових знань та відповідного ставлення до закону, тобто повага та додержання правових норм. Кожна людина, яка чітко знає свої права та свободи здатна захистити себе від неправомірних дій. Правове виховання формує правову культуру, правові принципи та ідеї громадянського суспільства у правосвідомості суспільства. Потрібно проводити цілі комплекси виховних, профілактичних заходів з попередження правового нігілізму, існує потреба запровадження кваліфікованої правової освіти у загальноосвітніх навчальних закладах. Особливу увагу потрібно приділяти у навчальних закладах, які готують майбутніх спеціалістів з права. Тому що вони повинні стати прикладом свідомих громадян, які мають високий рівень правової культури та правової свідомості.

Будь-яка з форм боротьби із правовим нігілізмом пов'язана з активною політикою держави з подолання соціально-економічної кризи, кризи духовного та етичного життя усього суспільства. Але все ж таки багато залежить від позиції самої особи та її прагнення до вдосконалення власної правової культури та правосвідомості [1].

Україна стоїть на шляху побудови демократичної, правової, соціальної держави та громадянського суспільства, але умови кризи, соціальна напруга у суспільстві призводять до правового нігілізму як однієї з форм деформації правосвідомості. Розвиток неможливий без підвищення рівня правової свідомості та правової культури населення. Україна повинна орієнтуватися на досвід передових західних держав, які успішно доводять, що сприйняття права населенням можливо змінити в кращу сторону. Необхідно прикласти чимало зусиль, можливо залучити закордонних колег для обміну досвідом. Напевно, на зміну ставлення нашого суспільства потрібно багато часу, адже це складне, але цілком виконуване завдання.

Список використаних джерел:

1. Бондаревський В.Г. Правовий нігілізм в Україні та шляхи його подолання / В.Г. Бондаревський // Філософія: конспект лекцій – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11919.html>. – Заголовок з екрану.
2. Демченко І.С. Правовий нігілізм в Україні. Шляхи його подолання / І.С. Демченко // Наукові конференції. Соціум. Наука. Культура. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/demchenko-is-pravoviy-nigilizm-v-ukrayini-shlyahi-yogo-podolannya/>. – Заголовок з екрану.
3. Теорія держави і права: Навч. посіб./ К. Г. Волинка. – К.: МАУП, 2003. – 240 с.

4. Теорія держави і права: підручник / О.В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін. ; за ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2015. –368 с.

5. Турчина О.С. Правовий нігілізм: сутність та шляхи подолання / О.С. Турчина // Наукові конференції. Соціум. Наука. Культура. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/demchenko-is-pravoviy-nigilizm-v-ukrayini-shlyahi-yogo-podolannya/>. – Заголовок з екрану.

Шевела В.О.

студент,

Науковий керівник: Козаченко А.І.

доктор юридичних наук, доцент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Питання правового становища національних меншин є актуальним, адже ставлення до національних меншин є показником культурного розвитку держави. Дослідженням цієї проблеми займалися такі науковці, як С. Гольдельман, А. С. Кальян, Н. Макаренко, С. Дубнов, Ю. Гессен та ін. Події 1917-1920 рр. в Україні сприяли зближенню різних народів, що проживали на цій території. Предметом дослідження є правове становище національних меншин в умовах української державності, а також законодавство, що регулювало зазначені відносини.

Після Лютневої революції 1917 р. становище національних меншин було неоднозначним. Українська держава отримала в спадок від Російської імперії «строкатий» склад населення. Представники одного народу могли підтримувати зовсім протилежні політичні рухи, і цей фактор не сприяв зміцненню зв'язків між національними меншинами та титульною нацією. Зі сторони Української Центральної Ради (далі – УЦР) було зроблено декілька спроб врегулювати правове становище національних меншин. Головним документом, що гарантував права і свободи національним меншинам на території України, був «Закон про національно-персональну автономію» від 22 січня 1918 р. Згідно із ст. 1 цього документу, всі нації, що населяють Україну, мають право на самостійне влаштування свого національного життя. Це право мало здійснюватися через органи Національного Союзу. Проте право на реальну національно-персональну автономію надавалося лише трьом народам – великоросам (росіянам), євреям та полякам – найчисленнішим національним меншинам України. Білорусам, татарам, грекам, молдаванам, чехам, німцям та болгарам це право надається лише у випадку, якщо до Генерального Суду поступить заява про надання автономії від вищезгаданих націй, підписана не менш як десятьма тисячами громадян УНР. Прогресивним слід вважати положення про те, що підписувати заяву могла кожна особа визначеної національної меншини, незалежно від її статі та віри. Згідно із ст. 3